

SAŽETAK PRESUDE

MUTU I PECHSTEIN PROTIV ŠVICARSKE OD DANA 2. LISTOPADA 2018. GODINE ZAHTJEVI BR. 40575/10 i 67474/10

Postupak pred arbitražnim sudom udovoljio je zahtjevima poštenog suđenja, osim zahtjevu javnosti rasprave

ČINJENICE

Podnositelji zahtjeva su rumunjski državljanin Adrian Mutu i njemačka državljanica Claudia Pechstein. U kolovozu 2003. prvi podnositelj zahtjeva, profesionalni nogometaš, prebačen je iz kluba AC Parma u Chelsea za ukupno 26 milijuna eura. Nakon što su rezultati kontrole dopinga Engleskog nogometnog saveza pokazali tragove kokaina u podnositeljevom uzorku, Chelsea je raskinuo ugovor s njim. Povjerenstvo za žalbe nogometnog saveza Premier Lige (FAPLAC) zaključilo je da je prvi podnositelj jednostrano prekršio ugovor bez opravdanog razloga. Prvi podnositelj se žalio Arbitražnom sudu za sport (CAS), koji je potvrdio odluku FAPLAC-a. Klub Chelsea je zatim podnio tužbu za naknadu štete Odjelu za sporove Međunarodne federacije nogometnih saveza (FIFA). Prvom podnositelju je naloženo isplatiti više od 17 milijuna eura klubu. CAS je odbio njegovu žalbu. On je zatim podnio žalbu švicarskom Saveznom vrhovnom sudu tražeći ukidanje odluke CAS-a. Tvrdio je da ovaj sud nije niti neovisan niti nepristran pozivajući se na anonimnu poruku elektroničke pošte u kojoj se navodi da je jedan od arbitara tog suda, g. D.-RM, bio partner u odvjetničkom društvu koje zastupa interese vlasnika nogometnog kluba Chelsea i da je drugi arbitar, L.F., prethodno zasjedao u vijeću koje je potvrdilo nedostatak opravdanog razloga za kršenje ugovora. Savezni vrhovni sud je odlučio da se vijeće CAS-a može smatrati neovisnim i nepristranim, te je stoga odbio žalbu prvog podnositelja zahtjeva.

Druga podnositeljica zahtjeva je profesionalna klizačica. U veljači 2009. svi sportaši registrirani za svjetsko prvenstvo u klizanju prošli su kontrolu dopinga. Nakon analize krvi druge podnositeljice, disciplinska komisija Međunarodne klizačke unije (ISU) odredila joj je dvogodišnju suspenziju. Druga podnositeljica podnijela je žalbu CAS-u protiv te odluke. Rasprava je održana na privatnoj sjednici, unatoč zahtjevu druge podnositeljice da se održi javna rasprava. CAS je potvrdio dvogodišnju suspenziju. Druga podnositeljica je zatim zatražila ukidanje ove odluke pred Saveznim vrhovnim sudom. Tvrdila je da CAS nije neovisan i nepristran sud zbog načina imenovanja arbitara, zbog tvrdog stava predsjednika tog suda protiv dopinga i odbijanja da se održi javna rasprava. Savezni sud je odbio zahtjev druge podnositeljice.

PRIGOVORI

Pozivajući se na članak 6. stavak 1. Konvencije, podnositelji zahtjeva su tvrdili da se CAS ne može smatrati neovisnim i nepristranim sudom. Druga podnositeljica je prigovorila da nije imala javnu raspravu pred disciplinskim odborom ISU-a, CAS-om ili švicarskim Saveznim vrhovnim sudom, unatoč njezinim izričitim zahtjevima u tom smislu. Pozivajući se na članak

4. stavak 1., članak 8. i članak 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju, prvi podnositelj je prigovorio iznosu koji mu je naloženo platiti nogometnom klubu Chelsea.

OCJENA SUDA

ESLJP je najprije zaključio da je članak 6. stavak 1. Konvencije primjenjiv u oba zahtjeva. Naime, prvi podnositelj zahtjeva prigovorio je arbitražnoj odluci kojom mu je naloženo da plati odštetu nogometnom klubu Chelsea. Prava o kojima je riječ bila su očito materijalne prirode i rezultat su ugovornog odnosa između privatnih osoba. Stoga su ona bila “građanska” prava u smislu članka 6. U drugom zahtjevu, sporna je bila odluka kojom je potvrđena dvogodišnja suspenzija druge podnositeljice zahtjeva. I ovdje, budući da se radi o disciplinskom postupku pred profesionalnim tijelima i u kontekstu prava na obavljanje određenog zanimanja, nema sumnje u “građanski” aspekt prava o kojima je riječ.

Glede kompatibilnosti zahtjeva *ratione personae*, ESLJP je istaknuo da CAS nije bio ni državni sud ni druga institucija švicarskog javnog prava, već tijelo osnovano pod Međunarodnim arbitražnim vijećem za sport (ICAS), odnosno na temelju privatnog prava. Međutim, u nekim okolnostima, posebice u pogledu zakonitosti sastava arbitražnog vijeća, švicarski zakon je predviđao nadležnost Saveznog vrhovnog suda za odlučivanje o valjanosti odluka CAS-a. U oba predmeta podnositelja zahtjeva Savezni vrhovni sud je odbio njihove žalbe, čime je priznao *res iudicata* učinak spornim arbitražnim odlukama. Dakle, ESLJP je utvrdio da postoji moguća odgovornost tužene države prema Konvenciji, zbog čega je bio nadležan ispitati pritužbe oba podnositelja zahtjeva koje se odnose na radnje ili propuste CAS-a koje je potvrdio Savezni vrhovni sud. Stoga su zahtjevi kompatibilni s Konvencijom *ratione personae*.

(1) Valjanost pristanka podnositelja zahtjeva na arbitražu

ESLJP je naveo da pravo na pristup sudu nije sprječavalo osnivanje arbitražnih sudova koji bi odlučivali o određenim imovinsko-pravnim sporovima između privatnih osoba. U načelu, arbitražne klauzule nisu bile u sukobu s Konvencijom. Međutim, naglasio je da se mora napraviti razlika između dobrovoljne arbitraže i obvezne arbitraže. Ako je arbitraža obvezna, u smislu da to zahtijeva zakon, stranke nemaju druge mogućnosti osim da svoj spor prosljede arbitražnom sudu, koji mora osigurati jamstva osigurana člankom 6, stavkom 1 Konvencije. S druge strane, u slučaju dobrovoljne arbitraže na koju je pristanak slobodno dan, ne postavlja se stvarno pitanje temeljem članka 6. Naime, potpisivanjem arbitražne klauzule stranke se dobrovoljno odriču određenih prava osiguranih Konvencijom. Takvo odricanje nije nespojivo s Konvencijom pod uvjetom da je uspostavljeno na slobodan, zakonit i nedvosmislen način. Stoga se postavilo pitanje jesu li, prihvaćajući nadležnost CAS-a, podnositelji zahtjeva slobodno, zakonito i na nedvosmislen način odustali od svojih prava na jamstva predviđena člankom 6. stavkom 1. (vidi [Suda protiv Češke](#), br. 1643/06, stavak 48., 28. listopada 2010. godine)

U odnosu na prvog podnositelja zahtjeva, važeća pravila nogometnog saveza nisu predviđala obveznu arbitražu, već su način rješavanja sporova prepustila ugovornoj slobodi klubova i igrača. Međutim, prvi podnositelj je zatražio povlačenje arbitra kojeg je izabrao nogometni klub Chelsea i osporio njegovu neovisnost i nepristranost. Slijedi da se nije jednoznačno odrekao prava da ospori neovisnost i nepristranost CAS-a u bilo kojem sporu između njega i nogometnog kluba Chelsea. Stoga je arbitražni postupak morao osigurati jamstva iz članka 6. stavka 1. Konvencije.

U odnosu na drugu podnositeljicu zahtjeva važeća pravila Međunarodne unije za klizanje (ISU) predviđala su obaveznu nadležnost CAS-a u sporovima koji proizlaze iz disciplinskog postupka. Druga podnositeljica bila je dužna prihvatiti sporazum o arbitraži kako bi mogla sudjelovati na natjecanjima koja organizira ISU. Iako nije bio nametnut zakonom, nego pravilima ISU-a, prihvaćanje nadležnosti CAS-a druge podnositeljice zahtjeva moralo se smatrati obveznom arbitražom, stoga je i ovaj postupak morao osigurati jamstva iz članka 6. stavka 1. Konvencije.

(2) Nezavisnost i nepristranost CAS-a

Premda je osnovan na privatno-pravnom temelju, CAS je imao punu nadležnost u određivanju svih činjeničnih i pravnih pitanja koja su mu podnesena. Njegove su odluke omogućile rješavanje tih sporova u sudskom obliku, a protiv njih je podnesena žalba Saveznom vrhovnom sudu. Savezni vrhovni sud je smatrao da su odluke koje je donio CAS "presude, usporedive s onima državnog suda". Stoga je ESLJP zaključio da je CAS, kada je odlučivao o predmetima podnositelja zahtjeva, bio „sud uspostavljen zakonom" u smislu članak 6. stavka 1. Konvencije.

Prvi podnositelj zahtjeva je prigovorio da dvojica arbitara koji su sudjelovali u donošenju odluke u njegovom slučaju nisu bili neovisni i nepristrani. Što se tiče prvog arbitra, iako su činjenice koje su dovele do spora bile iste, pravna pitanja o kojima su odlučila dva arbitražna vijeća u kojima je sudjelovao ovaj arbitar, bila su sasvim drugačija. Naime, u prvom postupku odlučivalo se o ugovornoj odgovornosti prvog podnositelja, dok se u drugom postupku odlučivalo o visini iznosa naknade štete. Što se tiče drugog arbitra, Savezni Vrhovni sud je u obrazloženoj presudi, koja nije sadržavala nikakve naznake proizvoljnosti, zaključio da prvi podnositelj nije potkrijepio svoje tvrdnje. Slijedom navedenog, ESLJP je s pet glasova naprema dva utvrdio da nije bilo povrede prava na nezavisan i nepristran sud u odnosu na prvog podnositelja zahtjeva.

U odnosu na drugu podnositeljicu zahtjeva, ICAS je sastavio popis arbitara CAS-a na sljedeći način: tri petine članova odabrano je među osobama koje su predložili Međunarodni olimpijski odbor, međunarodni savezi i nacionalni olimpijski odbori; jednu petinu članova birao je ICAS, a jedna petina je izabrana među osobama koje su bile "neovisne" u odnosu na gore spomenuta sportska tijela. ICAS je dakle birao samo petinu arbitara i to među pojedincima neovisnima od sportskih tijela koja su mogla pokrenuti spor protiv sportaša. Međutim, sam ICAS je u cijelosti bio sastavljen od pojedinaca koji su došli iz tih sportskih tijela, što je ukazalo na postojanje određene veze između ICAS-a i organizacija koje su mogle pokrenuti postupak protiv sportaša pred CAS-om. Nadalje, arbitri su imenovani na obnovljivi mandat od četiri godine, bez ograničenja broja mandata. ICAS je imao ovlast razriješiti bilo kojeg arbitra koji je odbijao ili je bio spriječen u izvršavanju svojih funkcija, ili koji nije ispunjavao svoje dužnosti u skladu s Kodeksom o arbitraži.

U ovom predmetu, arbitražno vijeće koje je donijelo odluku o sporu između druge podnositeljice zahtjeva i ISU-a bilo je sastavljeno od tri arbitra, koji su svi izabrani s popisa koji je sastavio ICAS i koje je ICAS mogao razriješiti. Druga podnositeljica imala je mogućnost odabira arbitra po vlastitom izboru, ali je ta mogućnost bila ograničena obvezom korištenja ovog popisa, tako da zapravo nije imala potpuno slobodan izbor. Međutim, u relevantno vrijeme popis arbitara koje je pripremio ICAS sadržavao oko 300 arbitara, a druga podnositeljica nije iznijela nikakve činjenice koje bi dovele u pitanje neovisnost i nepristranost tih arbitara i arbitražnog vijeća koje je odlučivalo o njenom slučaju. ESLJP stoga nije mogao zaključiti da je popis arbitara sastavljen od osoba koje nisu neovisne i nepristrane. Nije bilo dovoljno osnova za odstupanje od dosljedne sudske prakse Saveznog vrhovnog suda u smislu da je sustav

utemeljen na listi arbitara ispunio ustavne zahtjeve neovisnosti i nepristranosti koji se primjenjuju na arbitražne sudove i da CAS, kada funkcionira kao vanjsko žalbeno tijelo međunarodnim federacijama, djeluje kao sudsko tijelo koje je bilo neovisno o strankama. Stoga je ESLJP s pet glasova naprema dva zaključio da nije bilo povreda prava na nezavisan i nepristran sud u odnosu na drugu podnositeljicu zahtjeva.

U vezi s prigovorom druge podnositeljice koji se odnosi na izostanak javne rasprave pred disciplinskim odborom ISU-a, CAS-a i Saveznog Vrhovnog suda, ESLJP je ponovio da načela o javnoj raspravi u građanskim predmetima vrijede kako za redovne sudove tako i za profesionalna disciplinska tijela. Druga podnositeljica je izričito zatražila da se održi javna rasprava pred CAS-om. Osim toga, ESLJP je smatrao da je pitanje osnovanosti sankcije koja joj je izrečena zbog dopinga, o kojoj se raspravljalo u kontekstu tih postupaka, zahtijevalo javno saslušanje. Slijedom toga, ESLJP je zaključio da je došlo do povrede članka 6., stavka 1. zbog izostanka javne rasprave u postupku pred CAS-om.

Prigovori prvog podnositelja na temelju članka 4. stavka 1. i članka 8. nisu pokazali povredu prava i sloboda utvrđenih Konvencijom ili njezinim protokolima te su stoga proglašeni nedopuštenim. Budući da Švicarska nije ratificirala Protokol br. 1 uz Konvenciju, taj dio zahtjeva prvog podnositelja također je odbijen

PRAVEDNA NAKNADA

8.000 eura na ime neimovinske štete drugoj podnositeljici zahtjeva

Ovaj sažetak izradio je Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Sažetak ne predstavlja službeni dokument Europskog suda za ljudska prava te ne obvezuje taj Sud

© Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava.